

Důchodová reforma

Současná situace

V současné době Česká správa sociálního zabezpečení vyplácí cca 3,32 mil. důchodů 2,70 mil. důchodcům, z toho je cca 1,99 mil. starobních důchodců. Starobní důchody představují v ČR hlavní formu zabezpečení osob ve stáří. Výdaje na důchodové pojištění představují cca 28 % výdajů státního rozpočtu. Pojistné na důchodové pojištění je příjmem státního rozpočtu; v roce 2006 činily příjmy státního rozpočtu z pojistného na důchodové pojištění 276,9 mld. Kč a výdaje státního rozpočtu na dávky důchodového pojištění 272,9 mld. Kč.

Přes řadu změn provedených v základním důchodovém pojištění je zřejmé, že především v důsledku očekávaného nepříznivého demografického vývoje je důchodový systém při současném nastavení základních parametrů dlouhodobě finančně neudržitelný a je třeba jej dále významně reformovat. Za posledních 15 let se střední délka života prodloužila o 4 roky a předpokládá se, že za každých dalších šest let se bude prodlužovat o 1 rok. V kombinaci s poklesem porodnosti se tak bude zvyšovat i podíl starších osob na celkové populaci. V současné době činí podíl osob starších 60 let 20 % celkové české populace a v roce 2020 se očekává, že každý čtvrtý občan bude starší 60 let. Pokud jde o podíl osob starších 65 let k osobám ve věku 15 až 64 let, činil 20 % v roce 2005 a předpokládá se, že v roce 2050 bude činit 55 %.

Na základě politické dohody z jara 2004 vznikl Tým expertů (tzv. Bezděkova komise), kde měly své zástupce všechny politické strany zastoupené v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR. V rámci práce Týmu expertů byly na přelomu let 2004 a 2005 provedeny analýzy jak současného základního důchodového pojištění a jeho možných parametrických úprav, tak také návrhů na reformu tohoto systému předložených jednotlivými politickými stranami. Závěrečná zpráva byla publikovaná v červnu 2005. Kromě shrnutí uvedených analýz obsahovala i určité závěry a doporučení směrem k dalšímu pokračování důchodové reformy v ČR.

V současné době je sestavena nová komise pro důchodovou reformu složená ze zástupců politických stran, která bude mj. navazovat na závěry obsažené v Závěrečné zprávě a na návrh Dohody politických stran.

V tomto volebním období by mělo dojít k výrazné změně v důchodovém systému, a to **ve třech etapách**. V rámci **první etapy** prací na parametrických změnách by mělo být základní důchodové pojištění stabilizováno, ve **druhé etapě** prací souvisejících s parametrickými změnami základního důchodového pojištění by měla být provedena opatření týkající se problematiky financování důchodového systému a opatření týkající se penzijního připojištění a životního pojištění a v rámci **třetí etapy** důchodové reformy by měla být řešena problematika rozložení zdrojů příjmů ve stáří.

Tři etapy důchodové reformy

V rámci I. etapy bylo připraveno paragrafované znění parametrických změn základního důchodového pojištění, a to zejména

- pokračovat v postupném diferencovaném **zvyšování věkové hranice** pro nárok na starobní důchod s cílem dosáhnout věkové hranice 65 let pro muže i ženy (po roce 2030),
- **sjednotit věkovou hranici** žen a mužů pro „trvalý“ nárok na vdovský/vdovecký důchod,
- postupně **prodloužit potřebnou dobu pojištění** pro nárok na starobní důchod z 25 na 35 let (včetně náhradních dob pojištění),
- **přehodnotit stávající definici invalidity**,
- **transformovat invalidní důchod na důchod starobní** při dovršení věku 65 let,
- **zvyšovat** procentní výměru starobního důchodu i za dobu výdělečné činnosti **při souběžném pobírání** poloviny starobního důchodu,
- při stanovení **výše procentní výměry** invalidního důchodu odstupňovat procentní sazbu za každý celý rok doby pojištění (včetně dopočtené doby) **podle stupně invalidity**.

V rámci první etapy důchodové reformy se zvažují i možnosti uspořádání lékařské posudkové služby sociálního zabezpečení za účelem zvýšení efektivity jejího fungování.

V rámci II. etapy prací souvisejících s parametrickými změnami základního důchodového pojištění budou řešeny otázky týkající se problematiky **financování základního důchodového pojištění a přijata opatření v oblasti penzijního připojištění a životního pojištění**. V souvislosti s tím by měla být připravena a realizována

jednak opatření ve veřejném základním důchodovém pojištění, a to zejména

- zavedení plateb státu za náhradní doby pojištění; odvod plateb za náhradní doby pojištění umožní snížit procentní sazby pojistného na důchodové pojištění s pozitivním dopadem na trh práce. Zavedení těchto plateb bude znamenat výdaje ze státního rozpočtu. Tyto dodatečné prostředky by měly být získány v rámci ekologické daňové reformy,
- vytvoření rezervy pro důchodovou reformu,
- oddělení financování základního důchodového pojištění od státního rozpočtu a vytvoření „důchodového fondu“,

a jednak opatření v oblasti soukromých důchodů (zejm. penzijní připojištění se státním příspěvkem a životní pojištění), a to zejména

- oddělení majetku akcionářů a klientů,
- zavedení možnosti poskytovat různě zaměřené penzijní plány,
- zvýšení motivace k vyšším příspěvkům,
- zvýšení participace zaměstnavatelů,
- podpora čerpání doživotních penzí z penzijního připojištění.

V rámci III. etapy by měl být případně **zaveden** další dobrovolný spořicí pilíř důchodového systému založený na možnosti částečně se vyvázat ze základního důchodového pojištění (možnost **opt – out**).

Současný stav prací na důchodové reformě

I. etapa

MPSV připravilo návrh paragrafovaného znění novel zákonů k realizaci parametrických změn základního důchodového pojištění a změn souvisejících právních předpisů a je dokončována fáze vnitřního připomínkového řízení. Rozeslání do meziresortního připomínkového řízení se předpokládá **v červenci 2007**, předložení vládě **v září 2007** a projednání a schválení změn v Parlamentu **v roce 2008**.

II. etapa

MPSV zpracovalo základní výchozí úvahy týkající se veřejného základního důchodového pojištění, pokud jde o možné řešení problematiky zavedení plateb státu za náhradní doby pojištění a problematiky vytvoření rezervy pro důchodovou reformu nebo oddělení základního důchodového pojištění od státního rozpočtu a vytvoření „důchodového fondu“. Ke splnění úkolů týkajících se soukromých důchodů (tj. zejm. penzijní připojištění se státním příspěvkem a životní pojištění) vytvořilo MF v prosinci 2006 pracovní skupinu, ve které jsou zástupci MF, MPSV, ČNB a APF.

III. etapa

Výchozím podkladem jsou příslušné pasáže Závěrečné zprávy tzv. Bezděkovy komise, které obsahují analýzy návrhů reforem předložených politickými stranami zastoupenými v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR, mj. i zavedení „možnosti opt out“ a dále starší materiály MPSV. Pro dosažení větší diversifikace zdrojů příjmů ve stáří je nutné posílení fondové složky důchodového systému platbou příspěvků do penzijních fondů. Možný přístup by spočíval v tom, že bude všem pojištěncům dána možnost volby, zda jejich důchod bude plynout pouze ze současného základního průběžně financovaného důchodového pojištění, nebo částečně i z dobrovolného spořicího pilíře důchodového systému založeného na možnosti „opt – out“. Tato možnost volby by pro pojištěnce, kteří by ji využili, znamenala, že část jimi placených příspěvků na základní důchodové pojištění by plynula na individuální soukromé pojištění. Při splnění podmínek nároku na důchod by jim byl přiznán důchod z průběžného systému (snížený z důvodu vyvázání) a důchod vypočtený na základě stavu prostředků individuálního účtu. O konkrétním postupu v této věci by mělo být rozhodnuto **v roce 2008**.

Podrobnější údaje k návrhu důchodové reformy lze nalézt na www.mpsv.cz na speciální internetové stránce „Sociální reformy“

Složení komise k důchodové reformě

ODS	Petr Nečas, Vlastimil Tlustý
KDU-ČSL	Marián Hošek, Jan Kasal
SZ	Džamila Stehlíková, Jiří Vopátek
ČSSD	Zdeněk Škromach, Bohuslav Sobotka
KSČM	Miroslav Opálka, Ivana Levá

Jiří Sezemský
vedoucí oddělení styků s veřejností